

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

~~Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1~~

VEDTAK

Klagesak nr.: 9/2016

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Advokat John Tuflått

Klagen gjelder: Krav om kompensasjon etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning

Beslutningsdato: 25. mai 2018

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Marianne Abeler
Lars Christian Finstad
Trond Jørgensen

Konklusjon: Klagen tas ikke til følge. Sakskomkostninger i anledning klagen dekkes i sin helhet.

1. Sammendrag av sakens faktiske sider

Klagen gjelder krav om kompensasjon etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

██████████, heretter kalt klager, er født ██████████. Han tjenestegjorde i ██████████ i perioden ██████████ til ██████████ og i ██████████ i perioden ██████████ til ██████████. Skadelidtes arbeidsoppgaver under tjenesten besto av vaktteneste, patruljetjeneste og transport- og sikringsoppdrag.

Klager var 21 år gammel da han dro ut i tjeneste. Han hadde på dette tidspunktet fullført grunnskole og forsøkt seg på en yrkesrettet utdanning i grunnkurs sveising hvor han ble skoletrett etter ett år. Etter dette jobbet han på ██████████ i ██████████ frem til han dro på utenlandstjeneste til ██████████. Etter han kom hjem fra ██████████ i ██████████ gikk han arbeidsledig frem til han fikk seg arbeid som sjåfør i et blomsterfirma. Skadelidte søkte seg deretter på nytt til utenlandstjeneste i ██████████.

Etter utenlandstjenesten viser arbeidshistorikken at klager i liten grad har fungert i arbeidslivet. Han var i perioden ██████████-██████████ arbeidsledig eller sykemeldt for somatiske plager. Han ble i ██████████ innvilget yrkesrettet attføring som følge av tendinitt i begge armene. Høsten ██████████ startet klager på attføringstiltak ved ██████████ (1-årig). Han fikk problemer med å henge med i undervisningen, men han fullførte likevel utdanningen som privatist våren ██████████.

Klager har arbeidet som ██████████ etter å ha fullført ██████████ utdannelsen. Han har selv fortalt at han i denne perioden sluttet med alkohol og amfetamin, og gikk over til hasj daglig. I denne perioden var han mye inn og ut av jobb, samt mye sykemeldt frem til han ble sagt opp ved ██████████ den ██████████. Klager falt fra dette tidspunkt ut av arbeidslivet.

Ut i fra den foreliggende bakgrunnsdokumentasjonen i saken har klager hatt et omfattende misbruk av illegale rusmidler siden tenårene. Han har hatt konflikt med tidligere partner rundt felles barn og han har vært til langvarig rus- og psykiatribehandling.

Det foreligger ikke beskrivelser av psykiske skader plager de første årene etter FN-tjenesten. Først i 1999-2000 beskrives tegn til stress, angst og begynnende depresjoner kombinert med varierende rusmiddelbruk. Symptomer på psykiske plager etter tjenestegjøringen i internasjonale operasjoner er først beskrevet i 2000.

SPK har i vedtak av 2. mai 2016 avslått klagers krav på kompensasjon etter både forskriftens Del I (35 G) og forskriftens Del II (65 G). Advokat John Tuflått har på vegne av klager påklaget avslaget i klage datert 28. juni 2016. I klagen viser advokat Tuflått til at bevisvurderingen foretatt av SPK er uriktig, og at Bakkes vurderinger er beheftet med klare mangler som gjør at erklæringen ikke kan legges til grunn i saken. Advokat Tuflått har bedt om en tilleggserklæring og saken har derfor blitt utsatt til behandling i Klagenemnda inntil de nye opplysningene ble fremlagt.

Skadelidte har blitt innvilget 100 % uføretrygd fra NAV, hvor 50 % av skadelidtes uførhet tilskrives psykiske plager etter utenlandstjenesten. Klager har også tidligere fått innvilget kr 400 300 i billighetserstatning i vedtak fra SPK datert 29. juli 2015.

SPK har ved oversendelsen av klagen ikke funnet grunnlag for å endre sine tidligere konklusjoner, og vedtaket er sendt frem til klagebehandling.

Både klager og hans advokat møtte i klagenemnda. SPK var også til stede på møtet.

2. Klagenemndas vurdering

Rett på kompensasjon etter forskriften forutsetter i henhold til forskriften § 3 at klager er påført en varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i internasjonal operasjon. Videre kreves det at den psykiske belastningsskaden har medført varig ervervsmessig uførhet.

De nærmere krav til årsakssammenheng utledes av betingelseslæren. Etter betingelseslæren vil den psykiske belastningsskaden være årsak til hele klagers ervervsuførhet dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for uførhetens inntreden. Det er klager som bærer bevisbyrden for at det foreligger en slik nødvendig og tilstrekkelig årsakssammenheng.

Kravene til bevis for å konstatere årsakssammenheng er lempeligere etter kompensasjonsordningens del I, jf. Forsvarsdepartementets tolkningsnotat av 27. november 2010. Dette tolkningsnotatet må sees i lys av et presiserende tolkningsnotat av 7. november 2014. Det fremgår her at tolkningsanvisningen knytter seg til vurderingen av bevis som ligger langt tilbake i tid, og at mangel på tidsnære bevis for slike eldre forhold, ikke i seg selv vil føre til avslag på krav etter kompensasjonsordningen.

Formålet er å fange opp de tilfeller som ligger langt tilbake i tid og hvor det ikke lar seg gjøre å fremskaffe tilstrekkelig med bevis som kan dokumentere at klager ble påført en psykisk belastningsskade under tjeneste. Ved anvendelsen av en lempeligere bevisvurdering vil klagers forklaring, sammenholdt med det øvrige bevisbildet, danne grunnlag for vurderingen av om han er berettiget kompensasjon etter forskriften. I den sammenheng vil konsistensen i klagers forklaring over tid ha særlig relevans, samt om hans forklaring knyttet til psykiske plager er avgitt på et tidspunkt forut for innføringen av kompensasjonsordningen. Der det foreligger opplysninger eller andre typer bevis som tilsier at det er andre og for tjenesten uvedkommende årsaker til hans psykiske plager, vil disse vektlegges etter alminnelige bevisregler. Der det foreligger holdepunkter for at de psykiske plagene skyldes andre forhold enn tjenesten i internasjonal operasjon, vil det tale mot kompensasjon. At klager selv ikke kobler sine plager til tjenesten, selv om det uomtvistelig foreligger psykiske plager, kan ikke uten videre tolkes dithen at tjenesten ikke er årsak. Det påhviler ikke klager å påvise årsaken til psykiske plager, men en tidlig kobling mellom plager og tjeneste, vil kunne styrke klagers posisjon.

Foreligger nedtegnelser mv som ligger tett opp mot tjeneste, og som bidrar til å klarlegge klagers tilstand på den tiden, vil de være særlig viktig ved bevisbedømmelsen. Foreligger slike opplysninger, er man utenfor området for tolkningsanvisningen. Tilsvarende gjelder ved vurderingen av nye bevis som sannsynliggjør at klager uansett ville ha fått sine plager eller uansett ville ha falt ut av arbeidslivet.

SPK har begrunnet sitt avslag på kompensasjon med at de ikke har funnet det sannsynliggjort at klager har blitt påført noen psykisk belastningsskade som følge av tjenesten. SPK har også konkludert med at det ikke foreligger en psykisk belastningsskade som har ført til ervervsmessig uførhet. Spørsmålet som foreligger for nemnda er om klager har en psykisk belastningsskade som står i årsakssammenheng med utenlandstjenesten.

Statens Pensjonskasse (SPK) har i forbindelse med kravet etter den særskilte kompensasjonsordningen innhentet en spesialisterklæring datert 5. april 2016 fra legespesialist i psykiatri Olaf Bakke. Erklæringen er avgitt i henhold til mandatet for den særskilte kompensasjonsordningen. I erklæringen konkluderer Bakke med at klager oppfyller kriteriene for *Periodisk depresjon, p.t. moderat grad* (F33.10) og *Andre psykiske eller adferdsmessige lidelser eller forstyrrelser på grunn av alkohol, cannabis og amfetamin* (F19.8). Psykiater Bakke har konkludert med at det ikke foreligger årsakssammenheng mellom utenlandstjenesten og klagers angst, depresjon og alkohol- og annet rusmiddelbruk.

Advokat Tuflått har vist til at det foreligger feil og mangler ved den foreliggende spesialisterklæringen og at det derfor bør innhentes en tilleggserklæring. Advokat Tuflått viser blant annet til at erklæringer fra psykologspesialist Tore Johnsen har konkludert med at skadelidte oppfyller kriteriene for PTSD. Etter nemndas oppfatning er den foreliggende spesialisterklæringen tilstrekkelig grundig til å vurdere de problemstillinger saken reiser.

Klagebehandling i nemnda har etter ønske fra klagers advokat blitt utsatt i påvente av en tilleggserklæring. Tilleggserklæringen ble først presentert under møtet i klagenemnda. Av den nye tilleggserklæringen fremgår det at psykiater Bakke legger til grunn at klagers forklaringer er riktige og troverdige. Psykiater Bakke viser til at grunnlaget for hans vurderinger i spesialisterklæringen er styrket, men at hans vurderinger av klager ikke er endret. I tilleggserklæringen fastholder psykiater Bakke sin konklusjon fra spesialisterklæringen datert 5. april 2016.

Nemnda viser til at klager har et sammensatt årsaksbilde. Av spesialisterklæringen til psykiater Bakke samt øvrige helsejournaler som er forelagt nemnda, fremgår det at klager har hatt og har et omfattende rusmisbruk. Han har fra ungdomsalderen av brukt blant annet løsemidler for å ruse seg, og har senere i voksen alder gått over på hasj, amfetamin og alkohol. Hans rusmisbruk har pågått både før og etter at han dro i FN-tjeneste til [REDACTED] i [REDACTED].

Av spesialisterklæringen og øvrig bakgrunnsdokumentasjon fremgår det at klager har blitt utsatt for et overgrep i barndommen. Det er også dokumentert at han har hatt angstproblemer fra barndommen av, knyttet blant annet til det å stå oppe ved tavlen i matematikktimene på skolen. Han har videre fortalt at han gjenopplevde den samme angsten i sitt arbeid som [REDACTED] da han hadde tavleundervisning for [REDACTED]. Av dokumentasjonen som foreligger, fremgår det også at klager har vært gjennom en trafikkulykke og at han har problemer med partner, tidligere samboer og sin sønn.

Under møtet med nemnda var klager tilbakeholden med å opplyse om sitt rusmisbruk og overgrepet i barndommen. Han har derimot utførlig opplyst om FN-tjenesten og de påkjenninger tjenesten etter hans sigende påførte ham. Nemnda presiser at det ikke finnes tvilsomt at de hendelser som klager har opplevd under FN-tjenesten, potensielt kan gi psykiske lidelser. Etter en samlet vurdering av den foreliggende medisinske og øvrige bakgrunnsdokumentasjonen i saken fremstår likevel klagers øvrige sykdomsbilde som den vesentlige årsak til hans psykiske tilstand i dag. Nemnda er av den oppfatning at klager ville ha utviklet samme symptombilde uavhengig av FN-tjenesten.

Etter en samlet vurdering av bevisbildet, finner nemnda ikke sannsynlighetsovervekt for at tjenesten er årsak til at klager i dag har psykiske plager, hverken etter de alminnelige eller de lempeligere krav til bevis etter forskriften. Klager har som følge av dette ikke krav på kompensasjon etter den særskilte kompensasjonsordningen.

SPKs vedtak blir etter dette å stadfeste.

Det er fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand med kr. 52 633 inkl. mva. Kravet gjelder en tidsbruk på 21 timer og 30 minutter. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 13, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning saken. Kravet dekkes i sin helhet.

3. Konklusjon

Klagen tas ikke til følge. Statens pensjonskasses vedtak stadfestes.

SPK dekker saksomkostninger til juridisk bistand i anledning saken og klagen med kr. 52 633,- inkl. mva. i henhold til krav.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 27. juli 2018

Anne Stine Eger Mollestad
Klagenemndas leder